

Käsitöö – äri või hobi?

Setomaa Käsitööettevõtlusfoorum tekitas suurt huvi mitte ainult kohalike meistrite seas, kinnitades sedasi selle ettevõtlusharu aktuaalsust nii tänapäeva Setomaal kui mujal Eestis.

Igor Taro

Foorumile saabujaid tervitas Obinita endise koolimaja esimesele korrusel üles seatud käsitöönäitus, kus paljude pilku köitsid pitsiasjatundja Ulve Kangro ning Mulgimaa käsitöömeistrite looming. Kuna foorumi ajaks oli kavandatud ka Setomaa meenekonkursi lõpetamine, mõjus aktuaalselt ka eri ajastute ning sündmuste puhul valmistatud meenete väljapanek Seto Talumuuseumi poolt.

Ühena esimestest foorumil üles astunud Setomaa Valdade Liidu juhatuse esimees Margus Timmo tõi võrdluseks kunagiste potisetode elukorralduse. «Keegi pidi kaevama savi, keegi potte põletama, keegi kaupa turustama,» loetles ta tootmisahela lülisid. «Meie kohalikust 37-st ettevõttest saab kümme oma sisetuleku käsitööst. Tänu Värska käsitööselt tuleb Setomaa ülemaailmne kangakudujate kokkutulek. Kohalikele on tarvis eelkõige tegutsemisetaht ning riigilt tingimuste loomist. Suurimaks probleemiks hetkel on korraliku stardiabi puudumine käsitööettevõtjatele.»

Timmo sõnutas, et Setomaa eeliseks näiteks võimalus teha koostööd teisel pool kontrolljoont tegutsevate käsitöölisega. «Sealt saab nii toorainet

sisse osta ning müüa sennapoolle ka valmistoodangut,» leidis Timmo, keda oli muuhulgas kuulamas ka Petseri rajoonist saabunud neljaliikmeline delegatsioon.

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö liidu esinaine Liivi Soova sõnutas, et käsitöö alal tuua universaalseid tarkusi, nagu – mõtle globaalselt, tegutse lokaalselt. «Mul pole teile anda valmisretsepti, aga see ongi alati põhiküsimus: milline peab olema see toode?» sõnas Soova. «Esitaks ei saa minna kõrvale ilusast koopiast ning teiseks ei saa teha kagarikke, vaid loomingulisi asju.»

Nende sõnade peal hakkas tagaars Terje Lillmaal punane vöö juba aimatavat kuju võtma. Foorumi lõppedes sai ta rõõmu tunda mitte vaid kasulikult veedetud ajast, vaid ka meenekonkursi esimesest preemiast töö eest «Nõglatsuskja» (seto värvilise pitsi teemalised nõelapadjad).

Teine preemia läks Aili Palmile tööde eest «Kiräga liud» ja «Kirätü» (seto pitsi ja tikanditeemalised savikausid ning kaelaehetd). Ning eripreemia – Angela Reidlale, kes pani välja töö «Lõngamässä» (vilditud kott taimedega värvitud lõngavihtidega).

Õpilastest särasid Delis Kruustik tööga «Väikesed magnetnukud» (seto rahvapärimused külmapimagnetid) ja Kaisa Karro ning Mihkel Saare tandem tööga «Süäme Peko» (vilditud kaelaskantavad Pekod).

Publikule meeldisid kõige enam Aili Palmi «Kiräga liud» ning Delis Kruustiku «Väikesed magnetnukud». ■

Lindora Laad

Traditsiooniline Lindora Laad Setomaa ja Võromaa piiri peal 28. oktoobri hommikul. (Fotod: Andres Ots)

Petserisse saab vaid tavaviisiga

Algus lk.1

«Jälgime selles osas Soome eeskujul. Küsimus ongi selles, et miks Soome pole oma piirialadel Karjalas seda süsteemi kasutusele võtnud. Seal on samasugune olukord, nagu kahe poole vahel jagatud setodega. Olen vestelnud põhjanaabrite piirivalveülemaga ning nemad ei kavatse lähitulevikus kindlasti piirilubade süsteemile üle minna. Võib-olla on mõned ametnikud eraviisilise jutuajamise tasemel seda arutanud, kuid ametlikku kavatsust seal kindlasti pole,» kinnitas Pihl.

Samas lähevad piirilubade süsteemile nii Läti kui ka Leedu, kellega Eestit ühendab liiks kuulamisele Euroopa Liitu ka ühine Schengeni viisaruum. «Minu jaoks on see olukord täiesti arusaamatu,» sõnas imestunult Riigikogu majanduskomisjoni ja Petserimaa toetusühenda reformierakondlasest liige Urmas Klaas. «Kui Läti valitsus peab võimalikuks piirilubade üleminekut, siis lõppude lõpuks oleme tänu Schengeni ruumile sisuliselt kõik ühes katlas. Kas me tõesti arvame, et saame siin enda servas paksemat suppi keeta?»

Tema kolleeg Keskerakonna fraktsioonist Inara Luigas ei suutnud samuti oma imetust tagasi hoida. «Nii ettevõtjad kui ka lihtsad inimesed otsivad võimalusi Venemaaga suhtluse parandamiseks ning sisuliselt olid meie valitsusel piirilubade määrusega Euroopast selleks kõik võimalused antud. Ministrite ülesanne peaks olema suhtlust arendada, mitte piirata,» sõnas Luigas.

Siseministri sõnusi pole Läti

argument talle määrava tähtsusega. «Sest ma usaldan Soomet rohkem kui Lätit,» põhjendas ta. «Muidugi on meie lõunanaabrid suutnud samuti täita kõiki kriitერიуме, et Schengeniga ühineda ja selles mõttes ma ei taha väita, et nad oleksid täiesti mõttetu riik. Meie oleme lihtsalt oma piirivalvet üles ehitanud Soome eeskujul ning järgime nende soovitusi ka selles küsimuses.»

Samas polevat järgmiseks aastaks piirilubadele üleminek ka puhttehniliselt võimalik, kuna selleks on jäänud liiga vähe aega. «Kahe kuuga ei tee me mitte midagi,» sõnas Pihl ning veeretaski rahandus- ja regionaalministri kapsaada, kes tema sõnusi pidanud küsimust varem tõstatama.

«Tegelikult oleme ekspertide tasemel neid läbirääkimisi kevadest saati pidanud, nii et väide, nagu oleksime selle probleemiga viimasel hetkel välja tulnud, ei ole kindlasti asjakohane,» märkis regionaalminister Siim Kiisler. «Eelmisel nädalal jõudsid valitsuse ette lihtsalt lõplikud variantid. Mina ega välisministeerium ei näinud piirilubade süsteemis probleemi, kuid kuna sisejulgeolek on siseministri vastutusalas, ei saa niisuguseid otsuseid üle tema pea kuidagi teha.»

Timmo sõnusi on siiski positiivne, et valitsus on vähemasti nõus viisid mingil määral inimestele kompenseerima. «Jät-kame kindlasti tööd selles osas ning kõik meie lootused on praegu sellel, et piirilubade süsteemi pole valitsus veel lõplikult hüljanud ning võtab kohalike inimeste muresid kuulda.» ■

Pihl: me pole piirilubade võimalust siiski maha matnud

Miks seisite valitsuses vastu piirilubade süsteemile?

On olemas teatud riskid, mis on seotud illegaalse immigratsiooniga. Miks pole Soome näiteks seda kasutanud? Oleme väga paljudes asjades jälginud soomlaste eeskujul ning praegusel hetkel leian, et otsustarbekas on rakendada Karjalas toimivat süsteemi lahutatud setodele.

Sellelga me ei läheks praegu kiirustades kohe piirilubade süsteemile, vaid vaataksime, kuidas Läti ja Leedu lähevad. Mismoodi see seal käivitub.

Meie piirivalveülem, kes kohtus hiljuti oma Valgevene kolleegiga, ütles, et juba Valgevenes puudutab otsus kuskil 5 miljonit elanikku. See on kindlasti teatud migratsioonirisk.

Kuid ühises Schengeni ruumis pole meil Lätiga nagunii sisuliselt piiri, samas kui oma inimeste liikumist piirame viidates julgeolekuhohtudele. Kus on loogika?

Vahe ongi selles, et sellisel juhul vastutab võimalike jamade eest Läti. Ma saan aru, et Setomaal on see umbes 2000 inimese probleem, aga alternatiivina võime saada endale probleeme, mis puudutavad 1,5 miljonit Eesti elanikku või siis probleeme Euroopa Liidu ees. Kui need lepped on ükskord sõlmitud, siis taganeda pole enam võimalik. Viisakorra puhul on tunduvalt lihtsam inimeste liikumist kontrollida. Ka piirilubade puhul on teatud võimalused olemas, kuid tunduvalt väiksemad.

Sain ma õigesti aru, et valitsus jääb piirilubade osas siiski praeguseks äraootavale seisukohale, mitte ei välista seda lõplikult?

Täiesti maha matnud me seda teemat selle otsusega pole. Nagu ma juba ütlesin, me vaatame kõigepealt, kuidas Lätil ja Leedul see asi õnnestub. Oleme olnud konservatiivsed ka Euroopa Liidu ja Venemaa viisavabaduse osas. Soome on näiteks viisapolitikas tunduvalt leebem. Ma usun, et ka meil on võimalik selliste muudatuste poole liikuda. Soomlased annavad mitmekordseid viisid ka ilma küllakutseta. Me ei saa küll otseselt Venemaa viisapolitikat mõjutada, kuid palju oleb ka konsulite omavahelistest läbirääkimistest. (Igor Taro)

Hiidmuna Saatses

Perekond Mikitalo Saatses, kes peavad lüpsifarmi, leidsid septembri keskel enda farmi juurest suure murumuna. Muna kõrgus oli 30 cm, ümbermõõt 117 cm ja kaalus 8,10 kilogrammi. Pildil koos hiidmunaga on Helju Mikitalo. (Tea Korela)